

UN ÎNSEMNAT REPRESENTANT AL CERCETĂRII ARHEOLOGICE DIN REPUBLICA MOLDOVA – EUGEN SAVA

A intrat în practicile obișnuite ale Institutului de Arheologie din Iași de a primi în rândurile sale ca membri onorifici prestigioși cercetători care prin bogata și valoroasa lor activitate s-au afirmat în domeniul arheologiei. În afară de o serie de specialiști din România care au fost numiți membri onorifici, conducerea Institutului de Arheologie din Iași a luat inițiativa de a primi în rândurile sale arheologi și din Republica Moldova. După numirea ca membru onorific a lui I. Niculiță, iată că avem acum cinstea și bucuria de a primi în rândurile noastre pe distinsul coleg de la Chișinău, domnul Eugen Sava, cunoscut arheolog, cadru didactic și muzeograf de la Chișinău.

Născut în 1956, după ce urmează studiile medii, absolvă Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Chișinău în 1983, obține titlul de doctor în istorie la Leningrad cu o lucrare despre cultura ceramicii cu brăie multiple, ulterior desăvârșindu-și pregătirea profesională ca bursier la Archaeological School din Sutton Hoo, Anglia și la Fundația științifică Alexander von Humboldt din Germania. În anul 2003 obține titlul de doctor habilitat cu o lucrare despre interferențele cronologice din epoca bronzului târziu din spațiul carpato-nistean. În privința activității profesionale, Eugen Sava devine din 1989 cercetător științific al Academiei de Stat din Republica Moldova, iar între 1990–1995 ocupă funcția de director al Muzeului de Arheologie din Chișinău. Între anii 1995 și 1999 a lucrat ca cercetător științific superior și coordonator la secția de preistorie și tracologie din cadrul Institutului de Arheologie și Etnografie al Academiei de Științe din Republica Moldova de la Chișinău.

Activitatea susținută din cercetare i-a permis să-și fructifice cunoștințele și în domeniul didactic, predând cursul de arheologie la Facultatea de Istorie a Universității Pedagogice din Chișinău, ținând ore având ca temă epoca bronzului în spațiul carpato-nistean, indoeuropenii, istoria Greciei și a Romei antice, arheologia preistorică în Europa, orașele antice grecești din spațiul nord-pontic; de asemenea a ținut cursuri privitoare la problemele fundamentale a istoriei universale antice la Facultatea de Istorie a Universității de Stat sau la Universitatea Liberă Internațională din Moldova, cu sediul la Chișinău.

O însemnată parte a activității sale o constituie cercetarea arheologică, Eugen Sava participând, din anul 1974, la circa 30 de șantiere arheologice organizate în Moldova, Rusia, Ucraina, România și Germania. A fost

responsabil și a condus 13 șantiere în Republica Moldova, din care amintim pe cele de la Taraclia, Mereni, Petrușeni, Rudi, Odaia, rezultatele fiind valorificate în peste 80 de lucrări științifice, din care cinci monografii, toate având ca obiect eneoliticul și culturile epocii bronzului, în special cultura ceramicii cu brâie multiple, precum și cultura Noua-Sabatinovka. O mare parte din aceste lucrări le găsim editate în publicații de la Chișinău, dar întâlnim și studii și monografii tipărite la Los Angeles, Berlin, Kiel etc. Eugen Sava a publicat și în România în reviste ca *Thraco-Dacica*, *Symposia Thracologica*, *Cultură și Civilizație la Dunărea de Jos*, *Memoria Antiquitatis*, *Cercetări arheologice în aria nord-tracă*, *SCIIVA*, *Arheologia Moldovei*, *Angustia* etc. Totodată rezultatele cercetărilor arheologice proprii le-a prezentat și sub formă de comunicări sau rapoarte științifice în Republica Moldova, România, Rusia, Ucraina, Bulgaria, Polonia, Slovenia, Croația, Kenya, Italia, Germania și Austria. Impresionantele rezultate ale sale ca arheolog, cadru didactic universitar și muzeolog l-au dus la o binemeritată recunoaștere națională și internațională, Eugen Sava fiind ales președinte al Fundației științifice-publice „Rudi-Maetonium”, Chișinău, președinte al Comitetului național al muzeografilor din Republica Moldova, atașat la ICOM-Paris, membru al Consiliului internațional al muzeografilor (ICOM) Paris, membru al Congresului mondial al arheologilor și al Asociației europene a arheologilor (EAA), președinte al Centrului de protecție, cercetarea a Monumentelor Istorico-Arheologice din Republica Moldova, membru al Comitetului Național al Monumentelor și Siturilor din Republica Moldova, atașat la ICOMOS, Paris, membru al Comitetului național a muzeelor din Republica Moldova atașat la ICOM Paris. În prezent Eugen Sava este directorul general al Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei din Chișinău.

Așa după cum s-a putut observa din cele prezentate mai sus, rezultatele activității arheologului, istoricului, profesorului și muzeografului sunt impresionante prin volum și calitate. Munca sa, devotamentul său pentru știință și cultură au fost apreciate atât în Republica Moldova, cât și în străinătate. Iată că acum, colegii săi de la Institutul de Arheologie din Iași au plăcerea și cinstea de a-l înscrie în rândurile sale ca membru onorific. Alăturându-mă arheologilor de la Institutul nostru îi urez noului membru multă sănătate, putere de muncă și rezultate pozitive în activitatea sa.

Vivat, crescat, floreat!

CONSTANTIN ICONOMU

CUVÂNT DE RĂSPUNS

Stimate domnule director,
Stimați colegi și prieteni,

Sunt plăcut surprins de această festivitate, actuală, consacrată acordării mie a titlului de Membru Onorific al Institutului de Arheologie din Iași. Cu vreo 20 de ani în urmă, nu credeam că voi ajunge la timpuri când va fi posibil să călătoresc liber în România, iar despre faptul că voi cunoaște personal mulți colegi de breaslă și voi avea prieteni foarte buni dincolo de Prut, nici nu-mi puteam imagina pe atunci. De fapt, primele contacte cu arheologii români le-am avut încă în anii 80 ai secolului trecut, pe când eram doctorand la Sankt Petersburg. Noi, basarabeni, eram pe o „listă neagră” și nu puteam să mergem în România. Colegii ruși aveau mai multe șanse să călătorească în România, iar noi, cei de la Chișinău, ne foloseam de ocazia aceasta pentru a stabili contacte cu arheologii români prin orice cale, inclusiv pentru a face schimb de cărți. Însă și arheologii români aveau cale deschisă spre Leningrad și Moscova, dar nu și la Chișinău.

După 1990, am avut fericirea să fac cunoștință cu mai mulți arheologi din România și în primul rând cu cei de la Iași – Dan Teodor, Ion Ioniță, la Piatra Neamț – cu Gheorghe Dumitroaia, Marius Alexianu, Neculai Bolohan, Dan Monah, la Botoșani – cu Lidia Dascălu. Dar, *geografia cunoștințelor, a relațiilor de colaborare și prietenie*, desigur, că nu se limita la aceste centre de profil, fiind extinsă și în multe altele – Brăila, Vaslui, Suceava, Roman, București, Cluj, Satu Mare, Timișoara, Alba Iulia, Sibiu etc.

De atunci a trecut mult timp care a fost plin de evenimente – diverse manifestări științifice, publicații și proiecte elaborate în comun cu colegii din institute academice, universități și muzee din România. În perioada

respectivă, în orice domeniu de activitate am fost permanent ajutat și sprijinit de colegii și prietenii mei din România. În mod deosebit doresc să menționez atitudinea bunăvoitoare și să mulțumesc și pe calea aceasta domnului dr. Ion Ioniță pentru susținerea acordată în procedura de obținere a bursei Fundației Alexander von Humboldt din Germania.

Păstrez în memorie multe amintiri emoționante din acești 20 de ani, dar este foarte dificil să le redau în doar câteva rânduri. Aș dori să menționez că, încă atunci, la începutul anilor 90 ai secolului trecut, au fost puse temeliile trainice ale colaborării mele cu arheologii români. Datorită acestei colaborări mă și aflu astăzi alături de Dumneavoastră, cu ocazia acordării titlului de Membru Onorific al Institutului de Arheologie din Iași. Doresc să mărturisesc că întotdeauna, indiferent de scopul vizitei la Iași, m-am simțit excelent de bine la institutul Dumneavoastră, în acest oraș miraculos, parcă binecuvântat de Sus.

Dar, astăzi este o zi deosebită și doresc să aduc sincere mulțumiri domnule profesor Victor Spinei și tuturor membrilor titulari ai Institutului, pentru aprecierea, atât de frumoasă, a activității mele științifice, care, neîndoios, pe o parte se datorează și multora din cei prezenți în sală.

Unul din primele proiecte la care am participat, la începutul anilor 90, a fost expoziția consacrată culturii Cucuteni, care a fost organizată în iunie 1994 la Piatra Neamț în legătură cu Colocviu Internațional „Cucuteni – un miracol în epoca de piatră. 110 ani de la descoperirea așezării eponime”. Atunci, împreună cu răposatul Vsevolod Marchevici, la invitația domnului director Gheorghe Dumitroaia am venit la Piatra Neamț cu câteva vase cucuteniene. Pentru noi această manifestarea a avut un sens deosebit. Pentru prima dată, după perioada interbelică, o cultură și o istorie din nou s-au reunit. În aceeași perioadă au urmat participări ale colegilor români pe șantierele arheologice din Republica Moldova, publicații în colaborare, elaborarea unor proiecte comune. Nu toate au fost realizate, însă discuțiile și planurile încă sunt actuale și cu siguranță există încă șanse pentru ca multe din cele gândite cu ani în urmă să fie realizate.

În acest context, aș vrea să menționez câteva proiecte realizate în ultimii ani. Datorită colegilor muzeografi de la Complexul Muzeal „Moldova” din Iași, Muzeul Național de Arheologie și Istorie a Moldovei, Chișinău, a participat la expoziția „*Cucuteni-Trypillia: Una Grande Civiltà Dell’Antica Europa*”, care a fost organizată în toamna anului 2008 la Vatican. Expoziția a fost un eveniment de amploare pentru muzeul nostru, deoarece a fost prima mare expoziție internațională în care au fost expuse și piese din patrimoniul muzeal de la Chișinău. Din inițiativa doamnei Lăcrămioara Stratulat, directorul Complexului Muzeal „Moldova”, Iași, muzeul nostru a fost partener în realizarea proiectului transfrontalier finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Programului de Vecinătate România-Republica Moldova. Împreună cu colegii din Iași a fost organizată expoziția „*Cucuteni – magia ceramicii*”, care s-a desfășurat în vara anului 2009 la Chișinău, apoi la Iași. În colaborarea cu muzeograful din Iași a fost publicat și catalogul expoziției care reunește piese cu valoare de tezaur, multe din care fiind inedite.

La propunerea directorului Muzeului „Vasile Pârvan” din Bârlad, dl Mircea Mamalauca, am participat, în 2009, la realizarea unui alt proiect de amploare internațională – expoziția și catalogul „*Antichitatea târzie în Bazinul Prutului*”. Expoziția a fost itinerată la Bârlad, Tecuci, Botoșani și Chișinău.

O colaborare de prestigiu a fost și participarea Muzeului nostru, împreună cu muzeograful Muzeului Național de Istorie din București, la expoziția „*The Lost World of Old Europa. The Danube Valley, 5000–3 500 BC*”, organizată la New York în octombrie 2009. Este un eveniment foarte important și prestigios, deoarece avem încă o șansă pentru promovarea valorilor culturale comune pe plan mondial.

Toate aceste activități nu ar fi fost duse la bun sfârșit fără generoasa implicare a colegilor mei din instituțiile de profil din România. Vă mulțumesc colegial și prietenește pentru susținere și pentru aprecierea, la o cotă atât de înaltă, a activității mele științifice și doresc să Vă asigur că voi depune și în continuare toate eforturile la dezvoltarea permanentă a relațiilor cu Institutul de Arheologie din Iași. Căci, această conlucrare este o cheazășie a propășirii activității muzeale, dar și de cercetare, în instituțiile de profil din stânga Prutului.

EUGEN SAVA

A

B

Fig. 1. Imagini de la ședința festivă de acordare a titlului de Membru de onoare al Institutului de Arheologie din Iași domnilor profesori Gheorghe Postica și Eugen Sava de la Chișinău (27 aprilie 2010).

A – V. Spinei, E. Sava, Gh. Postica, D. Gh. Teodor.

B – pe scaune: V. Mihăilescu-Bîrliba, I. Caprosu, L. Dascălu, M. Văleanu, M. Alexianu, G. Bilavschi, D. Aparaschivei, S. Sanie, R. Popovici, S. Teodor, M. Davidescu; în picioare: G. Bodi.

A

B

Fig. 2. Imagini de la ședința festivă de acordare a titlului de Membru de onoare al Institutului de Arheologie din Iași domnilor profesori Gheorghe Postica și Eugen Sava de la Chișinău (27 aprilie 2010).

A – E. Sava, Gh. Postica, D. Gh. Teodor.

B – rândul 1 (jos): N. Bolohan, S. Musteață, I. Ioniță, Gh. Postica, V. Spinei, E. Sava, B. Minea;
rândul 2 (mijloc): V. Cavruc, N. Ursulescu, V. Chirică, M. Valeanu, S. Turcanu, V. Cojocaru, R. Curca,
V. Mihăilescu-Bîrliba; rândul 3 (sus): S. Sanie, D. Aparaschivei, D. Teodor,
S. Teodor, M. Alexianu, C. Iconomu, L. Bacumenco, L. Dascălu.